

KRIZE INTELLIGENCE:
POZNÁMKY K DEBATĚ O ROLI ČESKÉ INTELLIGENCE
V ČASOPISE PŘÍTOMNOST V LETECH 1924–1939

Martina Winkler

První československá republika vznikla v době, ve které byla role intelligence v Evropě živě diskutována. Navíc byl zakladatel státu a jeho prezident sám intelektuál. Tyto dva aspekty podněcovaly v meziválečné době neustále nové debaty o vztahu mezi duchem a politikou. Byl to především státu loajální časopis Přítomnost, který se obzvláště intenzivně zabýval touto otázkou. V letech 1918 až 1938 se mnozí intelektuálové zamýšleli nad svým postavením ve státě a společnosti a pokoušeli se zdůvodnit přechod od opozice k loajalitě. Obraz, který o sobě intelektuálové kolem časopisu

Přítomnost měli a v jakém světle se představovali, se nacházel v přímé souvislosti s Masarykovou koncepcí demokracie. Mnichovská dohoda zbavila ovšem tuto koncepci a tak současně i novou roli českých inteligentů jejího fundamentu. Zatímco se dříve především hlavní redaktor Ferdinand Peroutka zasazoval o politické angažmá a aktivní boj inteligence za demokracii, zbyly po Mnichově jenom následující možnosti: exil, spolupráce s nacionálněsocialistickou diktaturou, ústup do světa zdánlivě nepolitické kultury – nebo riziko odboje s nedozírnými následky.